

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

1. oktober 2002 *

I sag C-167/00,

angående en anmodning, som Oberster Gerichtshof (Østrig) i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Verein für Konsumenteninformation

mod

Karl Heinz Henkel,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 5, nr. 3, i konventionen af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1,

* Processprog: tysk.

og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1), ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1) og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse (EFT 1997 C 15, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F. Macken, og dommerne C. Gulmann, J.-P. Puissochet, R. Schintgen (refererende dommer) og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: fuldmægtig M.-F. Contet,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Verein für Konsumenteninformation ved Rechtsanwalt H. Kosesnik-Wehrle
- Karl Heinz Henkel ved Rechtsanwälte L.J. Kempf og J. Maier
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget

- den tyske regering ved R. Wagner, som befuldmægtiget
- den franske regering ved R. Abraham og R. Loosli-Surrans, som befuldmægtigede
- Det Forenede Kongeriges regering ved G. Amodeo, som befuldmægtiget, bistået af barrister A. Robertson
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J.L. Iglesias Buhigues og C. Ladenburger, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 11. december 2001 er afgivet mundtlige indlæg af Verein für Konsumenteninformation ved Rechtsanwalt S. Langer, af den franske regering ved R. Loosli-Surrans, af Det Forenede Kongeriges regering ved A. Robertson og af Kommissionen ved C. Ladenburger,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. marts 2002,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 13. april 2000, indgået til Domstolen den 8. maj 2000, har Oberster Gerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af artikel 5, nr. 3, i konventionen (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77), ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1), ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1) og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse (EFT 1997 C 15, s. 1, herefter »Bruxelles-konventionen«).
- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, der føres mellem en østrigsk forening, Verein für Konsumenteninformation (herefter »VKI«), som har hjemsted i Østrig, og en tysk statsborger, Karl Heinz Henkel, som har bopæl i Tyskland, vedrørende den sidstnævntes anvendelse af klausuler, der af VKI anses for at være urimelige, i kontrakter, som indgås med østrigske forbrugere.

Relevante retsfor skrifter

Bruxelles-konventionen

- 3 Bruxelles-konventionens artikel 1, der udgør afsnit I med overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer følgende i stk. 1:

»Denne konvention finder anvendelse på borgerlige sager, herunder handelssager, uanset domsmyndighedens art. Den omfatter i særdeleshed ikke sager om skat, told eller administrative anliggender.«

- 4 Bruxelles-konventionens kompetenceregler er indeholdt i konventionens afsnit II, som består af artikel 2-24.

- 5 Bruxelles-konventionens artikel 2, som er indeholdt i konventionens afsnit II, afdeling 1, under overskriften »Almindelige bestemmelser«, opstiller i stk. 1 hovedreglen, der er affattet således:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne konvention skal personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne stat.«

- 6 Bruxelles-konventionens artikel 3, stk. 1, der er indeholdt i samme afdeling, bestemmer:

»Personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden kontraherende stat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2 til 6 i dette afsnit.«

- 7 I Bruxelles-konventionens artikel 5-18, der udgør konventionens afsnit II, afdeling 2-6, er der fastsat specielle kompetenceregler, præceptive kompetence-regler og regler om enekompetence.

- 8 Bruxelles-konventionens artikel 5, som i konventionens afsnit II findes i afdeling 2 under overskriften »Specielle kompetenceregler«, indeholder følgende bestemmelser:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

- 1) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den pågældende forpligtelse er opfyldt eller skal opfyldes [...]

[...]

- 3) i sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået

[...]«

Direktiv 93/13/EØF

- 9 Artikel 7, stk. 1 og 2, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29) har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.

2. De i stk. 1 nævnte midler skal omfatte bestemmelser, i henhold til hvilke personer eller organisationer, der ifølge national lov har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne, efter national ret kan indbringe en sag for retsmyndighederne eller de kompetente administrative myndigheder, for at disse kan afgøre, om kontraktvilkår, der er udarbejdet med henblik på generel anvendelse, er af urimelig karakter, og anvende egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af sådanne kontraktvilkår til ophør.«

Relevante nationale retsfor skrifter

- 10 I Østrig trådte Konsumentenschutzgesetz (lov af 8.3.1979 om forbrugerbeskyttelse, BGBl. 1979/140, herefter »KSchG«) i kraft den 1. oktober 1979.
- 11 KSchG er blevet ændret flere gange, bl.a. ved en lov til gennemførelse af direktiv 93/13 (BGBl. 1997/6).
- 12 KSchG's § 28, som ændret, har med virkning fra den 1. januar 1997 følgende ordlyd:

»(1) Mod den, der i forretningsforhold i almindelige forretningsbetingelser, som den pågældende lægger til grund for de af ham indgåede kontrakter, eller i hertil benyttede kontraktformularer opstiller vilkår, der strider mod et lovfæstet forbud eller mod god forretningsskik, eller den, der anbefaler sådanne vilkår til brug i forretningsforhold, kan der anlægges sag ved domstolene med krav om undlædelse heraf. Dette forbud omfatter også et forbud mod at påberåbe sig et sådant vilkår, for så vidt det er uretmæssigt aftalt.

(2) Risikoen for, at sådanne vilkår vil blive anvendt og anbefalet, består ikke længere, når den erhvervsdrivende efter påkrav fra en organisation eller forening, der har søgsmålsret efter § 29, inden for en rimelig frist afgiver en erklæring om at ville undlade at anvende eller anbefale vilkårene, med fastsættelse af en passende konventionalbod (§ 1336 i Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch).«

- 13 VKI hører til de organer og organisationer, som har søgsmålsret i henhold til KSchG's § 29.

Hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 14 Det fremgår af hovedsagens akter, at VKI er en ikke-erhvervsdrivende forening, der har til formål at beskytte forbrugerne og varetage deres interesser.
- 15 Karl Heinz Henkel, der har bopæl i München (Tyskland), er en erhvervsdrivende, som arrangerer demonstrations- og salgsture, bl.a. i Østrig.
- 16 I forbindelse med kontraktforhold med forbrugere med bopæl i Wien (Østrig) har Karl Heinz Henkel anvendt almindelige betingelser, som VKI anser for at være i strid med en række bestemmelser i østrigsk lovgivning.
- 17 Under et foreningssøgsmål for Handelsgericht Wien har VKI i henhold til KSchG's § 28 nedlagt påstand om, at Karl Heinz Henkel tilpligtes at undlade at anvende de pågældende klausuler i kontrakter med østrigske kunder.
- 18 Karl Heinz Henkel har gjort gældende, at de østrigske domstole ikke har den fornødne kompetence, idet VKI's søgsmål ikke kan betragtes som en sag om

erstatning uden for kontrakt i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3's forstand, da der hverken er udvist en skadevoldende adfærd eller er indtrådt en skade i den pågældende retskreds.

- 19 Handelsgericht Wien erklærede sig inkompetent til at pådømme sagen, da VKI ikke havde gjort gældende at have lidt skade uden for kontraktforhold.
- 20 Oberlandesgericht Wien, som sagen derefter blev indbragt for, ændrede imidlertid førsteinstansens afgørelse, idet den fandt, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, også omfatter forebyggende søgsmål, der rejses af en forening som VKI, uden at det kan kræves, at den individuelt har lidt skade.
- 21 Under den derpå følgende revisionsappel har Oberster Gerichtshof fundet det tvivlsomt, om den pågældende hovedsag er omfattet af Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, eller om der er tale om en sag om kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand.
- 22 Oberster Gerichtshof har nærmere anført, at det ikke er utvivlsomt, at sagen angår erstatning uden for kontrakt, idet VKI ikke gør gældende at have lidt en formueskade. Selv om VKI's søgsmålsret ikke følger af kontrakt, men af loven, og skal tjene til at forebygge, at forbrugere lider skade på et fremtidigt tidspunkt, har en sådan skade dog sin oprindelse i ansvaret i kontraktforhold. Det kan derfor ikke udelukkes, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1, finder anvendelse. Det vil imidlertid også kunne antages, at den skadegørende handling består i det indgreb i retsordenen, som følger af en erhvervsdrivendes anvendelse af urimelige kontraktvilkår.

- 23 Der opstår endvidere spørgsmål om, hvorvidt et forebyggende søgsmål, som efter sin karakter rejses forud for en skades indtræden, kan være omfattet af Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, idet bestemmelsen, hvori der lægges vægt på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, synes at forudsætte en skade.
- 24 På denne baggrund har Oberster Gerichtshof fundet, at sagens afgørelse må bero på en fortolkning af Bruxelles-konventionen, og retten har derfor udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det krav, som er reguleret i § 28 i Konsumentenschutzgesetz om undladelse af at anvende almindelige forretningsbetingelser, der strider mod loven eller god forretningsskik, og som i henhold til lovens § 29 og i overensstemmelse med artikel 7, stk. 2, i Rådets direktiv 93/13/EØF kan gøres gældende af en forbrugerbeskyttelsesorganisation, et krav, som fremsættes i en sag om erstatning uden for kontrakt, således at det kan fremsættes ved det særlige værneting i henhold til Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3?«

Besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål

- 25 Indledningsvis har Det Forenede Kongeriges regering gjort gældende, at en sag som den, VKI har anlagt, ikke er omfattet af Bruxelles-konventionens anvendelsesområde. I henhold til konventionens artikel 1, stk. 1, finder konventionen således kun anvendelse »på borgerlige sager, herunder handelssager«, mens en forbrugerbeskyttelsesorganisation som VKI må betegnes som en offentlig myndighed, og den ret til at opnå, at der nedlægges forbud mod at anvende urimelige vilkår i kontrakter, som udøves i hovedsagen, er en offentligretlig

beføjelse. En organisation af denne art udfører således opgaver i almen interesse, og disse opgaver består i at beskytte alle forbrugere. Organisationens søgsmålsret med henblik på at bringe erhvervsdrivendes retsstridige adfærd til ophør har hjemmel i loven og er uafhængig af ethvert privatretligt forhold, som vedrører en kontrakt mellem en erhvervsdrivende og en privatperson.

- 26 Det følger imidlertid af fast praksis, at kun sager, hvorunder en offentlig myndighed, der handler under udøvelse af offentligretlige beføjelser, gør krav gældende mod en privatperson, falder uden for Bruxelles-konventionens anvendelsesområde (jf. herom dom af 14.10.1976, sag 29/76, LTU, Sml. s. 1541, præmis 4, af 16.12.1980, sag 814/79, Rüffer, Sml. s. 3807, præmis 8, og af 21.4.1993, sag C-172/91, Sonntag, Sml. I, s. 1963, præmis 20).
- 27 Dette er tilfældet i en sag, der angår opkrævning af afgifter, som en privatperson skal erlægge til et nationalt eller internationalt offentligt organ for benyttelse af dette organs anlæg og for dets tjenesteydelser, navnlig når denne benyttelse er tvungen og den eneste tilladte (LTU-dommen, præmis 4).
- 28 Domstolen har endvidere fastslået, at begrebet »borgerlige sager, herunder handelssager« i Bruxelles-konventionens artikel 1, stk. 1, ikke omfatter en sag, der er anlagt af en stat, som forestår forvaltningen af offentlige vandveje, mod den efter lovgivningen ansvarlige med henblik på at få erstattet omkostningerne i forbindelse med fjernelsen af et vrag, som forvaltningen har foretaget eller ladet foretage som et led i sin udøvelse af offentlig myndighed (Rüffer-dommen, præmis 9 og 16).
- 29 Selv om det således fremgår af Domstolens praksis, at visse former for søgsmål må anses for udelukket fra Bruxelles-konventionens anvendelsesområde, enten på

grund af de faktorer, som karakteriserer retsforholdet mellem parterne i tvisten, eller på grund af tvistens genstand (jf. LTU-dommen, præmis 4), kan praksis i henhold til LTU-dommen og Rüffer-dommen dog ikke overføres på en sag som den, der er tale om i hovedsagen.

- 30 Ikke alene har en forbrugerbeskyttelsesorganisation som VKI karakter af en privat organisation, men — som den tyske regering med rette har anført — angår hovedsagen heller ikke en adfærd, der er udtryk for offentlig myndighed, idet den på ingen måde vedrører udøvelse af beføjelser, som er særligt vidtgående i forhold til de almindelige retsregler, som finder anvendelse på forbindelserne mellem privatpersoner. Den sag, der verserer for den forelæggende ret, angår derimod et forbud mod, at erhvervsdrivende anvender urimelige vilkår i kontrakter, som de indgår med forbrugere, og sagen tager dermed sigte på, at retten skal efterprøve privatretlige forhold. En sag af denne karakter er dermed en borgerlig sag i Bruxelles-konventionens artikel 1, stk. 1's forstand.
- 31 Under disse omstændigheder kan den indsigelse, Det Forenede Kongeriges regering har fremført, ikke tiltrædes.
- 32 For så vidt angår det spørgsmål, den forelæggende ret har stillet, skal det straks bemærkes, at artikel 13-15, der i Bruxelles-konventionens afsnit II udgør afdeling 4 med overskriften »Kompetence i sager om forbrugerkontrakter«, ikke finder anvendelse i hovedsagen.
- 33 Som Domstolen har fastslået i sin dom af 19. januar 1993 i Shearson Lehman Hutton-sagen (sag C-89/91, Sml. I, s. 139), kan en juridisk person, der handler som den, en privat, endelig forbrugers rettigheder er overdraget til, uden selv at være part i en kontrakt, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og en

privatperson, ikke betragtes som forbruger i Bruxelles-konventionens forstand og kan dermed ikke påberåbe sig konventionens artikel 13-15. Denne fortolkning må ligeledes antages at gælde for en forbrugerbeskyttelsesorganisation som VKI, der har iværksat et foreningssøgsmål på vegne af forbrugerne.

- 34 Heraf følger, at det med henblik på besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål udelukkende skal afgøres, om et præventivt søgsmål, som er rejst af en forbrugerbeskyttelsesorganisation med påstand om, at en erhvervsdrivende tilpligtes at undlade at anvende vilkår, der anses for urimelige, i kontrakter med privatpersoner, er en sag om kontraktforhold i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1's forstand eller en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand.
- 35 Det bemærkes, at Domstolen flere gange har fastslået, at begreberne »kontraktforhold« og »erstatning uden for kontrakt« i henholdsvis konventionens artikel 5, nr. 1 og nr. 3, skal betragtes som selvstændige begreber, der først og fremmest skal fortolkes ud fra konventionens opbygning og formål med henblik på at sikre, at den fuldt ud får virkning og anvendes ensartet i alle de kontraherende stater (jf. bl.a. dom af 22.3.1983, sag 34/82, Peters, Sml. s. 987, præmis 9 og 10, af 27.9.1988, sag 189/87, Kalfelis, Sml. s. 5565, præmis 15 og 16, og af 26.3.1992, sag C-261/90, Reichert og Kockler, Sml. I, s. 2149, præmis 15).
- 36 Det er ligeledes fast praksis, at begrebet erstatning uden for kontrakt i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3's forstand omfatter ethvert krav om, at en sagsøgt pålægges et erstatningsansvar, som ikke er knyttet til et kontraktforhold i konventionens artikel 5, nr. 1's forstand (jf. bl.a. Kalfelis-dommen, præmis 17, Reichert og Kockler-dommen, præmis 16, dom af 27.10.1998, sag C-51/97, Réunion européenne m.fl., Sml. I, s. 6511, præmis 22, og af 11.7.2002, sag C-96/00, Gabriel, Sml. I, s. 6367).

- 37 Der skal derfor i første omgang tages stilling til, om en sag som den, der er tale om i hovedsagen, er en sag om kontraktforhold.
- 38 Under omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagen, består der imidlertid intet kontraktforhold mellem forbrugerbeskyttelsesorganisationen og den erhvervsdrivende.
- 39 Den erhvervsdrivende vil ganske vist allerede kunne have indgået kontrakter med visse forbrugere. Uanset om sagen er anlagt efter, at der allerede er indgået en kontrakt mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren, eller om den er af rent forebyggende karakter, idet den udelukkende tager sigte på at undgå, at der indtræder en fremtidig skade, har den forbrugerbeskyttelsesorganisation, der har anlagt sagen, på intet tidspunkt selv været part i kontrakten. Organisationen handler på grundlag af en ret, der er tillagt den ved lov med henblik på at opnå, at det forbydes at anvende vilkår, som lovgiver har fundet uretmæssige i forholdet mellem en erhvervsdrivende og en endelig, privat forbruger.
- 40 Herefter kan en sag som den, der er rejst i hovedsagen, ikke antages at være en sag om kontraktforhold i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1's forstand.
- 41 En sådan sag er derimod i overensstemmelse med alle de kriterier, Domstolen har opstillet i den praksis, der er omtalt i denne doms præmis 36, idet den på den ene side ikke angår et kontraktforhold i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 1's forstand, og på den anden side går ud på at få fastslået, at sagsøgte har pådraget sig et ansvar uden for kontrakt, i det foreliggende tilfælde på grundlag af den

erhvervsdrivendes forpligtelse til — afhængigt af kontraktforhold — at undlade at udvise en adfærd i sit forhold til forbrugerne, som lovgiver har villet forhindre.

- 42 Begrebet »skadetilføjelsen« i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, skal således forstås som et vidt begreb (dom af 30.11.1976, sag 21/76, Bier, »Mines de potasse d'Alsace-dommen«, Sml. s. 1735, præmis 18), og det må derfor, når der er tale om forbrugerbeskyttelse, omfatte ikke alene situationer, i hvilke en privatperson individuelt har lidt skade, men specielt også indgreb i retsordenen som følge af anvendelse af urimelige vilkår, som organisationer som VKI har til opgave at forhindre.
- 43 Dette er desuden den eneste fortolkning, der er i overensstemmelse med formålet med artikel 7 i direktiv 93/13. Det ville således formindske effektiviteten af de søgsmål med påstand om, at anvendelsen af retsstridige klausuler bringes til ophør, som direktivbestemmelsen tager sigte på, betydeligt, hvis sådanne søgsmål kun kunne rejses i den stat, hvor den erhvervsdrivende er hjemmehørende.
- 44 Karl Heinz Henkel og den franske regering har imidlertid gjort gældende, at der i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, lægges vægt på det sted, hvor skadetilføjelsen er sket, og at bestemmelsen således, allerede efter sin ordlyd, forudsætter, at der foreligger en skade. Samme resultat må antages at fremgå af Domstolens fortolkning af bestemmelsen, idet Domstolen har fastslået, at udtrykket »det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået«, skal forstås således, at det både omfatter det sted, hvor skaden er indtrådt, og det sted, hvor den skadegørende handling er foretaget, således at en person efter sagsøgerens valg kan sagsøges enten ved retten på det ene eller andet af disse steder (jf. bl.a. Mines de potasse d'Alsace-dommen, præmis 24 og 25, dom af 11.1.1990, sag C-220/88, Dumez France og Tracoba, Sml. I, s. 49, præmis 10, af 7.3.1995, sag C-68/93, Shevill m.fl., Sml. I, s. 415, præmis 20, og af 19.9.1995, sag C-364/93, Marinari, Sml. I, s. 2719, præmis 11). Heraf hævdes det at fremgå, at Bruxelles-konven-

tionens artikel 5, nr. 3, ikke kan anvendes på rent præventive søgsmål, som rejses forud for, at en konkret skade er indtrådt, og som tager sigte på at forhindre, at der indtræder en skade i fremtiden.

- 45 Denne indvendig kan imidlertid ikke tiltrædes.
- 46 Den specielle kompetenceregulering, der opstilles i Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, støttes på, at der foreligger en særlig snæver sammenhæng mellem tvisten og retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, og at denne sammenhæng begrundes, at det er denne ret, der tillægges kompetencen af retsplejehensyn og af hensyn til tilrettelæggelsen af retssagen (jf. herom bl.a. *Mines de potasse d'Alsace-dommen*, præmis 11 og 17, *Dumez France og Tracoba-dommen*, præmis 17, *Shevill m.fl.-dommen*, præmis 19, og *Marinari-dommen*, præmis 10). Retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, er normalt også bedst egnet til at træffe afgørelse, bl.a. på grund af nærheden i forhold til tvisten og på grund af, at bevisoptagelsen herved lettes. Disse hensyn må gælde på samme måde, uanset om tvisten angår erstatning af en allerede indtrådt skade, eller den angår en sag, som tager sigte på at forhindre, at der indtræder skade.
- 47 Denne fortolkning støttes desuden af P. Schlossers rapport om konventionen om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af Bruxelles-konventionen (EFT 1979 C 59, s. 71, på s. 111), hvori det udtales, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, også omfatter søgsmål med henblik på forebyggelse af et truende delikt.
- 48 Det kan derfor ikke antages, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, skal fortolkes således, at en anvendelse af bestemmelsen kræver, at der faktisk er

indtrådt en skade. Det ville også være selvmodsigende at kræve, at en sag — som den, der verserer for den forelæggende ret — hvori der er nedlagt påstand om, at en adfærd, der betragtes som retsstridig, skal bringes til ophør, og hvis hovedformål netop er at undgå, at der indtræder skade, først skulle kunne anlægges efter skadens indtræden.

- 49 Endelig kan Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1) — selv om forordningen ikke rent tidsmæssigt finder anvendelse på hovedsagen — bekræfte, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke forudsætter, at der er indtrådt en skade. Ved forordningen er affattelsen af Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, således blevet præciseret, idet bestemmelsen i dens nye affattelse som følge af forordningen omfatter »det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå«. Da intet hensyn påbyder en forskellig fortolkning af de to bestemmelser, må kravet om den fornødne sammenhæng indebære, at Bruxelles-konventionens artikel 5, nr. 3, antages at have samme rækkevidde som den tilsvarende bestemmelse i forordning nr. 44/2001. Dette må så meget mere gælde, som denne forordning skal træde i stedet for Bruxelles-konventionen i forholdet mellem medlemsstaterne, med undtagelse af Kongeriget Danmark, mens konventionen fortsat skal finde anvendelse mellem Kongeriget Danmark og de medlemsstater, der er bundet af forordningen.
- 50 Herefter skal det forelagte spørgsmål besvares med, at Bruxelles-konventionens kompetenceregler skal fortolkes således, at et præventivt søgsmål, som er rejst af en forbrugerbeskyttelsesorganisation med påstand om, at en erhvervsdrivende tilpligtes at undlade at anvende vilkår, der anses for urimelige, i kontrakter med privatpersoner, er en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand.

Sagens omkostninger

- 51 De udgifter, der er afholdt af den østrigske, den tyske og den franske regering, af Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Oberster Gerichtshof ved kendelse af 13. april 2000, for ret:

Kompetencereglerne i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands

tiltrædelse, ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Helleniske Republiks tiltrædelse, ved konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse og ved konventionen af 29. november 1996 om Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges tiltrædelse, skal fortolkes således, at et præventivt søgsmål, som er rejst af en forbrugerbeskyttelsesorganisation med påstand om, at en erhvervsdrivende tilpligtes at undlade at anvende vilkår, der anses for urimelige, i kontrakter med privatpersoner, er en sag om erstatning uden for kontrakt i konventionens artikel 5, nr. 3's forstand.

Macken

Gulmann

Puissochet

Schintgen

Cunha Rodrigues

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 1. oktober 2002.

R. Grass

F. Macken

Justitssekretær

Formand for Sjette Afdeling